

שבעת ימים פרק ראשון יומא

ב.

עין משפט
נר מצוה

קו א מ"י פ"ב מהל'
ממדין הלכה יא'
קו ב מ"י פ"ו מהלכות
מעשה הקבנות ה'
ג ופ"ב מהל' מעילה הלכה
יב'

מוסף רש"י

הלת מאה ושיתין
וארבעה יומי השנה
שפ"ה ימים (דברים ז.ב.)
תורמין את המזבח
תמות הדשן מלא
המחנה ועמנו צמחמו
כל כש (בב"ס ט.יג.)
מאשמורה הראשונה.
ומשם דנפשי קרנות
ונפש דשן ואין להעלותו
למסות שבאמצע המזבח
ולקדח תהימרה נלילה
שירל לשמחו ולהעלות
התמיד בעלות השחר
(ש"ס). שפקעו מעל גבי
המזבח. לאכן (בב"ס
ט.יג.) ומועלין בהן.
לדמנו בני מזבח יניחו
(ש"ס). ואין מועלין בהן.
דכיון דהוה ליה ממעולין,
דנפוש צמחמו, הוה ליה
דכד נשעשעו מזוחו ואין
מועלין צו (ש"ס). מגא
הני מילי. דנפשות תלא
מילתא (ש"ס). כל היליה
דוקטרי. על מוקדה על
המזבח כל היליה עד
הבקר, דהיינו הקטרה
(ש"ס). וכתוב אחד אומר
בל היליה, ופסין ליה
דחריים את הדשן, וע"כ
אכל היליה קאי דהא
לא תמיז ולבש הכהן
מדו דז אלא כל היליה
ען הבקר ולבש והרים,
כן שמעתי כבדר יומא
(ש"ס). חציו להקטרה.
דלא הוה עיבול זי לאו
דשן ממס הוא (ש"ס).
וחציו להרמה. דאפילו
הקטין צבין ראויין להרמה
ממש ליכא למימר דמיקרי
דשן (ש"ס). מתיב רב
בהנא. אדרב דלאמר תזיו
להרמה, דמשמע דקודם
חלות לאו שעת הרמה
היא אפילו מן העשן
דשן (ש"ס).

חוס' ישנים

תלת מאה ושיתין
וארבע. לפי שעת החמה
קאמר. בפי' רבנו גנא"ל
כ"ו תנן התם א"כר"ס
ב"ר כ"ו שפ"ב בקונטרס.
קודם חצות יחזיר.
בביתא יפו, בן עקיבא
בשריב, ולכן קודם חלות
(ל) יחזיר שעדיין אינו אפר
אכל אחר חלות היו אפר.
היכי

אהיבא קיימינן אהא דתנן וכו'. רש"י לא גרס ליה אלא הכי
גרס תנן התם ול"ז לפרש אהיבא קיימינן כלומר על אצו
תרומה קאי ע"כ לא קאי על תרומת הדשן דהיא פשיטא דיתיה כל
שעה סמוך לצקר דפשיטא דקרא משמע הכי על מוקדה על המזבח
כל היליה עד הצקר וגו' והדר כתיב

והרים את הדשן אלא בתרומה
אחריתי איירי ממני' והיינו דקאמר
אהא דתנן אצרים שפקעו מנח' הני
מילי וכו' עד חלקהו חזיו להקטרה
וחזיו להרמה וכדפרישית לקמן בשם
ר"י' הצמור לחנות עושה חותן
האצרים עיכול שלכתחילה יכול
להרים ולהסירם לתפוח וקרי ליה
הרמ' וזהוהיא תרומה איירי ממני'
ו' ואלה שיעשה מהן הרמה דהא דשן
כתיב אלא כדפריש' שאם ירצה יאספנו
לתפוח כדי להזליאם חוץ למחנה אבל
אם רוצה להניחן במקום המערכה
כדי למרק מזותן שיהא עמנן ראויין
להרמת הדשן עדיין מזותן עליהן
ולכן תנן יחזיר דמסתבר דחסר מהן
מירוק מזותן עדיין כיון דאין ראויין
לתרומת הדשן והא דקאמר חזיו
להקטרה וחזיו להרמה לאו דוקא אלא
לישאנא דמתני' נקט דמתני' קודם
חלות יחזיר ועיקר מילתיה דרב עלה
איממר ומדאורייתא אין קצבה לדבר
אלא כל אימת דהוה שריירי מותר
להרמן ולחוללן לתפוח כפי האורך
דלא מסרן הכתוב אלא לחכמים כמו

שנראה להם להקריב לפנות המערכה כדי לתזור ולסדרה כפי מאי
דנפישו קרצות היום שמהא המערכה מזומנת להקטיר עליה
בעלות הצקר וכך כהנא פריך עלה ואי ס"ד דאורייתא היכי מקדמינן
וכו' דמשמע ליה דמדאורייתא חלקהו ממנש חזיו להקטרה וכו' ולא
דקא ס"ד מעיקרא דלא מסרן הכתוב אלא לחכמים אלא א"ר יוחנן
מתני' כפשיטא אחרומת הדשן ודקשיא לך והא כפשיטא דקרא משמע
דהיתה צבקר מהאי קרא נפקא לן דיתין רשות להקדימה ולאחריה
כמו שירלו מדכתיב עד צקר והרים תן צקר לצקרו של לילה ומדלא
פירש כמה לא מסרן הכתוב אלא לחכמים וצ"ל המזבח מקדש (פסחים
דף טו.) דקאמר רב כי הכא חזיו להרמה משמע ליה לפי המסקנא
דהכא דמוקמינן מתני' בתרומת הדשן דבא ליתן טעם נמי לתרומת
דשן מ"ט וימנין הכי חיימין הכי הלכך פריך רב כהנא התם כי הכא אלא א"ר יוחנן תרומת הדשן מקרא דעד צקר נפקא א"ר י"ל אלא
א"ר יוחנן קרא קמא כולו להקטרה וכולו להרמה כולו להקטרה בצצרים דאית בהו ממנש וכולו להרמה דשן מעובל ושיריירי דאמר' בהו
חלות עושה עיכול מעד הצקר נפקא מן צקר לצקרו של לילה והיינו חלות: **אצרים שפקעו מעל גבי מזבח ב'.** צפרק המזבח
(שם דף טו.) פריך ה"ד אי דאית בהו ממנש אפי' לאחר חלות נמי ואי דאית בהו ממנש אפי' קודם חלות נמי לא ומוקי לה בשיריירי
מנה"מ וכו' כי הכא ומפ' רש"י התם חזיו להרמה ושיריירי נמי ראויין להרמה ור"י פי' דלא הוה ראויין להרמה דלאו דשן יניחו אלא
חזיו להרמה דקאמר כעין הרמה שאין ראויין להקטרה וכן משמע צ"ל שני דמעילה (דף טז.) דדייק התם וכן גחלת שפקעה
מע"ג המזבח לא יחזיר לה ע"ג מזבח יחזיר ומקשי מינה לרב ומשני שזני גחלת דאית בה מששח הלכך יחזיר דלא נעשית מזותה
משמע דאין ראוי לתרום ממנה דאי ראוי לתרום ממנה א"כ לאחר תרומת הדשן אמאי יחזיר הרי נעשית מזותה מיהו היא גופא קשיא
מנח' ליה דמייירי לאחר תרומת הדשן דילמא קודם תרומת הדשן איירי דבהא מודה רב דמועלין קודם שנעשה מזותו וי"ל דדומיא דפסולין
דקתני בההא וכו' שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר בכל ענין ואפילו קודם חלות ה"ג גחלת איירי בכל ענין ועוד דבסיפא גבי אצרים הוא
דנפולג אבל בגחלת לא הפליג דעיכול חשיבא ולא שייך בה לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דהא כבר מתוקדה וקיימא ומ"מ יחזיר דלאו
ראוייה להרמה היא דלא חשיבא דשן ואכתי לא נעשית מזותה הלכך ע"ג מזבח יחזיר דאכתי לא נגמרה מזותה וכי פקעה לא יחזיר דעל מוקדה
על המזבח משמע דרב שזריך יקידה יהא על המזבח לעולם ואפי' פקע אבל דבר שח"ל יקידה לא ואת"כ כשחמספין האפר הלא העלותו
לתפוח אין יכולין לזיהר שלא יהו גחלים וחסור להוריד גחלת מן המערכה ולא דקאמר דמעילה דחזיר וי"ש דאסור להזליא וי"ל
דמן המעובלות היה נוטל כמשמע במס' תמיד שהיה חותה מן המעובלות הפנימיות ואיכא למימר דההיא לית בה מששח אבל
גחלת חיה דאית בה מששח וזהוהיא אמרינן דחזיר והא דקאמר דמעילה הוא הדין דאפי' אפר לא צעי למימר דהוה גחלת ממנש אפי'
לענין חורה דגחלת מחזיר לעולם אפי' לאחר תרומת הדשן דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח אלא לענין מעילה קאמר דהוה
גחלת ור"י הצמור מיישב פי' רש"י דחזיו להרמה דקאמר אפי' בשיריירי לענין זה שהרמת הדשן מתירתן לאוספן לתפוח ולא לענין שיעשה מהן תרומת
הדשן דהא דשן כתיב ויהיו דקאמר רחמנא והרים את הדשן מחלות כדי להמיר אפי' שיריירי דמחלות ואיך חשיבי עיכול ואין ראויין להקטרה ואם
ירצה יאספם לתפוח כדי להזליאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מזותם שיהו ראויין הם עצמם לתרומת הדשן
עדיין מזותן עליהן הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהן מירוק מזותו כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא יחזיר דבשעה שהיו
מאספים את האפר לא היו צריכין לזיהר מגחלים [אפי'] לחשות וכן משמע במס' תמיד (דף כח.) דקתני האצרים (י) שנמעלו מצבצב סולקין אותן
לד המזבח וכו' עד החלו מעלין בצפר על גבי תפוח וכו' אלמא דלא היו מסלקין [אלא] האצרים שלא נמעלו אבל גחלים חשיבי עיכול ואפי' לנשות:

לפסה הטאה רוצן. יזה"ר מחטילו בעל כרחו: **מתני' תורמין**
את המזבח. הדשן שהוא חותה מן הדשן צמחמה פעם אחת בין רב
למעט ובלבד שלא יפחות ממלא קומץ וזמנו צמחמו של כש ונבלע
במקומו שנאמר (ויקרא ו) והרים את הדשן וגו' וזמנו אלל המזבח וילפינן
לקמן (י) מוהרים ממנו צמחמו והיא היתה

תחילת עבודת שחרית צהשכמה: **סמוך**
לו. סמוך לקריאת הגבר לפני קריאתו או
לאחריה: **ציוה"כ.** תורם מחלות:
וצרגלים מאשמורה הראשונה. שהיא
צשלישית היליה כדאמר במסכת
ברכות (דף ג.) ג' משמרות היו היליה.
וצמחמו (דף טו.) מפרש טעמא דכולהו: **ולא**
יתסא קריאת הגבר מעתה. צרגלים
עד שהיתה העזרה מלאה משראל
הנצילין קרצותיהן להיות מזומנים
להקריבן אחר התמיד מיד:
גבי אהיבא קיימי'. איני יודע לפרשה
וי"ל דה"ג תנן התם אצרים שפקעו כו'
והיא משנה במס' זבחים (דף טו.) ומתוך
פקיעותן קופלין ונפולין מן המערכה:
קודם חלות. לילה: (ב) **ומועלין בהן.**
וקודם חלות אינו חשוד עיכול בצצר
שיש צו עדיין ממנש לפיכך צריך
להחזירו למערכה וכיון שלא נעשית
כל מזותן קדשי ה' קרינן ציה ואית
ציה מעילה לנהנין ממנו: **אחר חלות.**
אין צריך להחזיר (ב) שהחלות עושה
עיכול בצצרים מששלה צו האור
ואי ע"פ שיס צו ממנש כדילפי לה לקמיה:
ואין מועלין בהן. כדקיי"ל (פסחים דף

טו.) (ג) **שנעשית מזותו אין מועלין צו** (ויקרא ה) וחסתה צגגה מקדשי
ה': **מנה"מ.** לחנות עושה עיכול: **כל היליה ופקטיה.** היא העולה
על מוקדה כל היליה אלמא כל היליה מזוה להיות על מוקדה
אלמא כל ליליה היא הקטרת אצרים ואפי' (א) מה שעל המוקד אם
פקע: **וכתוב אחד אומר כל היליה והרים.** דסמיך ליה להאור
קרא ולבש הכהן מדו צד והרים (י) הדשן אלמא כל היליה הוא חשיב
כעיכול וקרי צצר העולה דשן משמשלה צו האור וכשר להרימו:
חזיו להקטרה. שאינו עיכול ואם פקעו צריך להחזיר להקטיר
וחזיו להרמה מחלות ולהנן דשן אלמא חלות משויא ליה עיכול:
ואי
הדשן מ"ט וימנין הכי חיימין הכי הלכך פריך רב כהנא התם כי הכא אלא א"ר יוחנן תרומת הדשן מקרא דעד צקר נפקא א"ר י"ל אלא
א"ר יוחנן קרא קמא כולו להקטרה וכולו להרמה כולו להקטרה בצצרים דאית בהו ממנש וכולו להרמה דשן מעובל ושיריירי דאמר' בהו
חלות עושה עיכול מעד הצקר נפקא מן צקר לצקרו של לילה והיינו חלות: **אצרים שפקעו מעל גבי מזבח ב'.** צפרק המזבח
(שם דף טו.) פריך ה"ד אי דאית בהו ממנש אפי' לאחר חלות נמי ואי דאית בהו ממנש אפי' קודם חלות נמי לא ומוקי לה בשיריירי
מנה"מ וכו' כי הכא ומפ' רש"י התם חזיו להרמה ושיריירי נמי ראויין להרמה ור"י פי' דלא הוה ראויין להרמה דלאו דשן יניחו אלא
חזיו להרמה דקאמר כעין הרמה שאין ראויין להקטרה וכן משמע צ"ל שני דמעילה (דף טז.) דדייק התם וכן גחלת שפקעה
מע"ג המזבח לא יחזיר לה ע"ג מזבח יחזיר ומקשי מינה לרב ומשני שזני גחלת דאית בה מששח הלכך יחזיר דלא נעשית מזותה
משמע דאין ראוי לתרום ממנה דאי ראוי לתרום ממנה א"כ לאחר תרומת הדשן אמאי יחזיר הרי נעשית מזותה מיהו היא גופא קשיא
מנח' ליה דמייירי לאחר תרומת הדשן דילמא קודם תרומת הדשן איירי דבהא מודה רב דמועלין קודם שנעשה מזותו וי"ל דדומיא דפסולין
דקתני בההא וכו' שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר בכל ענין ואפילו קודם חלות ה"ג גחלת איירי בכל ענין ועוד דבסיפא גבי אצרים הוא
דנפולג אבל בגחלת לא הפליג דעיכול חשיבא ולא שייך בה לשון הקטרה ולא לשון מוקדה דהא כבר מתוקדה וקיימא ומ"מ יחזיר דלאו
ראוייה להרמה היא דלא חשיבא דשן ואכתי לא נעשית מזותה הלכך ע"ג מזבח יחזיר דאכתי לא נגמרה מזותה וכי פקעה לא יחזיר דעל מוקדה
על המזבח משמע דרב שזריך יקידה יהא על המזבח לעולם ואפי' פקע אבל דבר שח"ל יקידה לא ואת"כ כשחמספין האפר הלא העלותו
לתפוח אין יכולין לזיהר שלא יהו גחלים וחסור להוריד גחלת מן המערכה ולא דקאמר דמעילה דחזיר וי"ש דאסור להזליא וי"ל
דמן המעובלות היה נוטל כמשמע במס' תמיד שהיה חותה מן המעובלות הפנימיות ואיכא למימר דההיא לית בה מששח אבל
גחלת חיה דאית בה מששח וזהוהיא אמרינן דחזיר והא דקאמר דמעילה הוא הדין דאפי' אפר לא צעי למימר דהוה גחלת ממנש אפי'
לענין חורה דגחלת מחזיר לעולם אפי' לאחר תרומת הדשן דאין מעלין אותה לתפוח אבל אפר מעלין לתפוח אלא לענין מעילה קאמר דהוה
גחלת ור"י הצמור מיישב פי' רש"י דחזיו להרמה דקאמר אפי' בשיריירי לענין זה שהרמת הדשן מתירתן לאוספן לתפוח ולא לענין שיעשה מהן תרומת
הדשן דהא דשן כתיב ויהיו דקאמר רחמנא והרים את הדשן מחלות כדי להמיר אפי' שיריירי דמחלות ואיך חשיבי עיכול ואין ראויין להקטרה ואם
ירצה יאספם לתפוח כדי להזליאם מחוץ למחנה אבל אם רוצה להניחם במקום המערכה כדי למרק מזותם שיהו ראויין הם עצמם לתרומת הדשן
עדיין מזותן עליהן הלכך יחזיר דמסתבר למימר דעדיין חסר מהן מירוק מזותו כיון שעדיין אין ראויין לתרומת הדשן והשתא יחזיר דבשעה שהיו
מאספים את האפר לא היו צריכין לזיהר מגחלים [אפי'] לחשות וכן משמע במס' תמיד (דף כח.) דקתני האצרים (י) שנמעלו מצבצב סולקין אותן
לד המזבח וכו' עד החלו מעלין בצפר על גבי תפוח וכו' אלמא דלא היו מסלקין [אלא] האצרים שלא נמעלו אבל גחלים חשיבי עיכול ואפי' לנשות:

תורה אור השלם

1. קלוא אם תיטיב
שאת ואם לא תיטיב
לפתח חטאת רבין ואלו
תשקתו ואתה תמטל
בראשית ז.
2. צו את אהרן ואת בניו
לאמר זאת חורת העולה
היא העולה על מוקדה
על המזבח כל העולה
עד הבקר ואש המזבח
תוקד בו: ויקרא ו ב
3. וקבש הכהן מדו בד
ומבכסו בד יקבש על
בשרו וחרים את הדשן
אשר תאכל האש את
העולה על המזבח ושמו
אצל המזבח: ויקרא ו ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קודם חלות
לילה יחזיר ומועלין בהן
דקודם חלות אינו כו' פ"ל
והד"ה: (ב) ד"ה אין מועלין
בהן כדקיי"ל כל
שנעשית מזותו: (ג) ד"ה כל
היליה כו' ואפי' אם פקע
מה שעל המוקד והס"ד:
(ד) ד"ה וכתוב אחד כו'
והרי את הדשן אלמא:

רבינו הגנאל

לפתח חטאת רבין. הששן
בגמטריא שס"ד עולה
והשנה יב שה שפ"ה
ימים כדי שיעור שמו יום
לו רשות להסתיק, יום
אחד והוא יום כיפור, יום
רשות להסתיק. בכל
יום תורמין את המזבח
בקריאת הגבר או סמוך
לו מלפניו או מלאחרי
כו'. תנן התם בשחיטת
קדשים פרק שיעור אברים
שפקעו מעל גבי המזבח
קודם חצות יחזיר ומועלין
בהן אחר חצות לא
יחזיר ומועלין בהן,
כלומר כבר עבר זמנם
וברטלה קדרשתם. מנהיג
מילי אמר רב כתוב אחד
אומר כל היליה והרים
וכתוב אחר אומר כל
היליה והקטיר. ובענין
הזה כתובה זו השנויה
בשחיטת קדשים בפרק
המזבח מקדש באחירתו.
פי' קרא דכתיב הכי לא
אשכחנן, כי כתיב קרא
הכי כתיב, על מוקדה
על המזבח כל היליה,
ותני בתורת כהנים, מה
אני מקיים לא ילין חלב
חגי עד בקר, וזה אמרנו
ללמוד שיהו מעלין מן
הארץ האברים שפקעו
מעל גבי המזבח כל היליה
[הא מה אני מקיים מה
היליה] שיהא נותן מבוא
השמש והוה מתאכלין על
גבי המזבח כל היליה,
א"כ מה ת"ל עד בקר,
אלא אם אינו ענין לאיכול
אברים מנהו ענין לחיות
החיים, כלמד שתורמין את
המזבח כל היליה, וכן
שהוא מפורש כך בתורת כהנים אמר רב קרא הוא שכל היליה כשר להקטרה וכשר להרמה.